

dalších škol, které se ucházejí o naše žáky“ vybrali ředitelé škol, v nichž je 46 % žáků méně úspěšných a 65 % velmi úspěšných základních škol. Rozdíl téměř 20 procentních bodů naznačuje, že v konkurenci několika škol v jednom místě je více těch velmi úspěšných, které mohou z okolních škol přitahovat dobré žáky, mohou se o ně dělit, avšak zároveň prohlubují rozdíl mezi méně a velmi úspěšnými základními školami.

Na otázku, projevuje-li se nějaká souvislost mezi úspěšností školy a její velikostí nebo velikostí tříd, lze odpovědět pomocí indexu *Velikost školy* (SCHSIZE) a *Velikost třídy* (CLSIZE). Ředitelé škol uváděli v dotazníku celkový počet chlapců a dívek navštěvujících jejich školu. U základních škol lze pozorovat, že úspěšnost jejich žáků v matematice je úměrná průměrné velikosti školy. V případě víceletých gymnázií je to dokonce potvrzeno statisticky významným rozdílem v průměrné velikosti méně a velmi úspěšných škol (viz tabulka č. 2). Méně úspěšná gymnázia mají v průměru 263 žáků, zatímco velmi úspěšná víceletá gymnázia navštěvuje průměrně 549 žáků.

Tabulka č. 2 Průměrný výsledek v matematice a průměrná velikost škol a tříd ve skupinách škol

(Statisticky významně rozdílné hodnoty jsou vyznačeny tučně.)

Skupina školy	Průměrný výsledek (body) ⁶	Průměrná velikost (počet žáků)	
		školy	třídy
ZŠ MÚ	408,4	357	21
ZŠ Ú	478,0	415	23
ZŠ VÚ	540,4	453	25
GV MÚ	528,8	263	24
GV Ú	584,8	578	28
GV VÚ	620,6	549	27

Průměrný počet žáků ve třídě je stanoven z devíti možných nabízených kategorií průměrné velikosti třídy. Otázka v dotazníku pro ředitele školy byla postavena takto: „*Jaká je průměrná velikost třídy pro výuku českého jazyka v 9. ročníku ZŠ (odpovídajícím ročníku víceletého gymnázia) nebo v 1. ročníku SŠ?*“ K výběru byly možnosti: 1–15 žáků, 16–20 žáků, 21–25 žáků, 26–30 žáků, 31–35 žáků, 36–40 žáků, 41–45 žáků, 46–50 žáků a více než 50 žáků. Jako velikost třídy se používá prostřední hodnota zvolené kategorie, pro nejnižší kategorii se použije 13 žáků a pro nejvyšší 53 žáků.

Také pro velikost tříd platí, že méně úspěšné školy mají třídy s menším počtem žáků a velmi úspěšné s větším. V případě jak základních škol, tak i víceletých gymnázií je rozdíl statisticky významný. Velikost třídy tedy dobře odpovídá velikosti školy a v případě základních škol je určována počtem dětí ve spádové oblasti, mimo větší města ji nelze ovlivnit. Víceletá gymnázia mají v rejstříku škol stanovenou maximální kapacitu žáků v příslušném oboru a území, ze kterého je obvykle přijímají, je díky jejich atraktivitě a ochotě žáků dojíždět větší. Proto bylo možné očekávat, že se průměrné velikosti tříd budou u víceletých gymnázií přibližovat hodnotě 30 a budou podobné. Přesto je průměrný počet žáků ve třídách méně úspěšných víceletých gymnázií statisticky významně nižší. Vysvětlení mohou být například: nízký počet dětí (jedná se o ročník narození 1996), menší území, ale i menší atraktivita školy, kvůli které mohou volit žáci a jejich rodiče třeba lákavější nebo bližší základní školu či víceleté gymnázium.

⁶ Průměrný výsledek všech 15letých žáků zemí OECD je 494 bodů, České republiky 499. Průměrný výsledek českých žáků plnících povinnou školní docházku činí 489 bodů.